

Handleiding Opstarten toneelgroep

Hoe begin ik een eigen toneelgroep?

Om een eigen toneelgroep te beginnen zijn er een aantal essentiële zaken waar rekening mee moet worden gehouden:

1. Idee
2. Stappenplan
3. Organisatie
4. Juridische kant
5. Bankzaken
6. Begroting
7. Administratie
8. Website/communicatie
9. Repetitieruimte
10. Regisseur
11. Kosten inhuren regisseur
12. Stukkeuze
13. Wijzigingen in toneeltekst
14. Leden

1. Idee

Een toneelgroep beginnen is één, maar belangrijker nog is het idee erachter. Oftewel: waarom. Heb je een bepaald doel, een bepaalde visie of een bepaalde doelgroep in gedachte? Het is van essentieel belang om hier eerst goed over na te denken, om te voorkomen dat je omkomt in de mogelijkheden en ideeën.

2. Stappenplan

Als stap 1 gedegen is uitgewerkt en uitgedacht, is het van belang om na te denken over een goed stappenplan: hoe ga je het aanpakken. Hierbij moet je bijvoorbeeld denken aan een tijdspad, de grootte van de beoogde toneelgroep, en vooral een duidelijke en heldere planning.

3. Organisatie

Als gevolg van stap 2 is het van belang om goed na te denken over de organisatie. Het is een verschil of je je als stichting of een vereniging registreert. Maak duidelijke afspraken over wie wat doen en zorg dat er een gedegen bestuur komt, met minstens een voorzitter, penningmeester, secretaris en één of meerdere leden.

4. Juridische kant

Uit punt 3 komt volgt de vraag welke juridische status je voor je toneelgroep wilt kiezen. Stichtingen en verenigingen zijn rechtsvormen die zijn opgericht met een bepaald doel. Beide mogen ze winst maken, maar deze winst mag alleen gebruikt worden voor het doel dat zij nastreven. Winst mag niet worden uitgekeerd aan oprichters en bestuurders (stichting) of leden (vereniging). Het grootste verschil is dat verenigingen leden hebben, stichtingen niet. Voor uitgebreide informatie over rechtsvormen, kijk [hier](#) voor meer informatie.

Een stichting moet verplicht via de notaris worden opgericht en bij de Kamer van Koophandel (KvK) worden ingeschreven. De oprichters of leden van een vereniging kunnen daar voor kiezen. Een vereniging opgericht bij de notaris en ingeschreven bij de KvK is een formele vereniging.

Meer info over (het opzetten van) een vereniging vind je [hier](#).

Meer informatie over (het oprichten van) een stichting op Ondernemersplein.nl.

| | Stichting | Vereniging |
|--|--|--|
| Oprichting | Alleen bij notariële akte | Bij notariële akte (voor volledige rechtsbevoegdheid), bij onderhandse akte of mondelinge afspraak (voor beperkte rechtsbevoegdheid) |
| Geldmiddelen | Een verbod op uitkeringen aan bestuursleden en oprichters. | Een vereniging mag geen uitkeringen doen aan bestuursleden, gewone leden, ereleden en andere leden |
| Aansprakelijkheid | Geen hoofdelijke aansprakelijkheid van bestuurders | Geen hoofdelijke aansprakelijkheid voor bestuurders (bij volledige rechtsbevoegdheid), hoofdelijke aansprakelijkheid voor bestuurders (bij beperkte rechtsbevoegdheid) |
| Inschrijving Kamer van Koophandel | Verplichte inschrijving | Verplicht voor vereniging met volledige rechtsbevoegdheid |
| Leden | Een stichting mag geen leden hebben | Een vereniging heeft per definitie leden |
| Interne organisatie | Verplichte instelling van bestuur | Verplichte instelling van algemene ledenvergadering en bestuur. |
| Bevoegdheden | Stichting heeft altijd volledige rechtsbevoegdheid en kan – als de statuten daarin voorzien – ook onroerend goed aankopen. | Vereniging met beperkte rechtsbevoegdheid kan geen onroerend goed aankopen, vereniging met volledige rechtsbevoegdheid wel, mits de statuten daarin voorzien |
| Statutenwijziging | Besluit van bestuur of van Rechtbank | Besluit van algemene vergadering |
| Ontbinding en opheffing | Door bestuursbesluit of door de rechter (na vordering van het Openbaar Ministerie) | Door besluit van de algemene vergadering, in situaties die in de statuten zijn genoemd, bij faillissement |

5. Bankzaken

Uiteraard heeft uw vereniging of stichting een eigen bankrekening (geen privérekening), zodat alle zakelijke financiële transacties goed gedocumenteerd worden. Zorg ook voor een goede boekhouding, zodat de jaarrekeningen helder zijn.

6 . Begroting

Tezamen met punt 5 is het ook van belang om een goede en heldere begroting te maken. Zowel voor de vereniging/stichting, als voor producties. De begroting voor producties dient zo gedetailleerd mogelijk te zijn. Dit is van belang voor subsidie- en sponsoraanvragen. Ook kan hierdoor een duidelijk beeld voor de vereniging zelf ontstaan over eventuele financiële obstakels zoals huur van ruimte en techniek.

[Handig stappenplan](#)

6. Administratie

Uiteraard is een goede administratie noodzakelijk, zowel voor de vereniging zelf als voor externe partners, belastingen en subsidieën. In de administratie dienen de voorgaande punten te zijn verwerkt.

8. Website/ Communicatie

Als een toneelgroep exposure en publiek wil trekken, is een goede PR onontbeerlijk. Dit kan op vele manieren. Een daarvan is een eigen website, maar zorg dat die ook te vinden is door anderen, bijvoorbeeld door gebruik te maken van overkoepelende platforms zoals de [website](#) van CultuurSchakel. Hierop kan elke toneelgroep een [eigen profiel](#) aanmaken, voorstellingen aankondigen en promoten en oproepen doen.

Social media is essentieel voor de werving van leden en uitnodigen van publiek. Te denken valt aan facebook, instagram en twitter.

Ook papieren aankondigingen zoals flyers en posters kunnen effectief zijn, mits deze op de juiste plekken terecht komen. Denk hierbij aan uitgaansgelegenheden, VVV, culturele instellingen zoals theaters, etc. Het valt hierbij te overwegen om voor de vormgeving en productie van flyers en posters samenwerking te zoeken met andere toneelgroepen; als een aantal groepen gezamenlijk een vormgever en drukker hebben, kan dat behoorlijk in de kosten schelen, en dat hoeft niet ten koste te gaan van de eigen identiteit van de toneelgroep.

9. Repetitieruimte

Op de [website](#) van CultuurSchakel vind je verschillende aanbieders in Den Haag waar je een repetitieruimte kunt huren. Verder biedt de website van de gemeente Den Haag informatie over het [huren van oefenruimtes](#).

Daarnaast bestaat er een [Facebookgroep](#) voor Den Haag waar je ad hoc repetitieruimtes kunt vinden.

Een eigen repetitieruimte kan zwaar op de begroting drukken. Verstandig is om in overleg met andere groepen repetitieruimtes te delen zodat de kosten kunnen worden gedeeld.

10. Keuze Regisseur

De keuze van een regisseur is sterk afhankelijk van de voorkeur van de toneelgroep en het te spelen stuk. Sommige verenigingen werken vaak met dezelfde regisseur, anderen zoeken verse input. Ook zijn er toneelgroepen die op basis van improvisaties werken of vanuit beelden.

Let bij de keuze van een regisseur ook op zijn of haar opleidingsniveau en ervaring.

Er zijn regisseurs die afgestudeerd zijn aan de HBO Theaterscholen in het vak regie of als docent drama. Daarnaast zijn er regisseurs die de 3-jarige kaderopleiding tot regisseur in het amateurtheater hebben gevolgd. Klik [hier](#) voor een overzicht van regisseurs voor toneelverenigingen. Ook [Haags Theaterhuis](#) heeft een breed aanbod aan regisseurs en biedt begeleiding in het maakproces van je voorstelling.

11. Kosten inhuren regisseur

Regisseren is een vrij beroep. Dat wil zeggen dat iedereen die dat wil zich regisseur mag noemen en mag regisseren. Dat kan iemand zijn die het in zijn/haar vrije tijd doet, en daar niets of weinig voor vraagt. Maar het kan ook een professioneel iemand zijn, die een vergoeding vraagt. Het is verstandig om hier met de desbetreffende persoon vooraf duidelijke afspraken te maken (ook wat betreft de te verrichte werkzaamheden) en die ook schriftelijk vast te leggen. Houd er verder rekening mee dat ook eventuele reis- en verblijfkosten kunnen worden bedongen en afgesproken. Verder is de regisseur belastingplichtig en de toneelgroep is verplicht deze betaling op te geven bij de belastingdienst. De toneelgroep is overigens ook BTW-plichtig.

[Voorbeeldcontract](#)

12. Keuze van het stuk

De keuze van het stuk is, evenals de regisseur-keuze, sterk afhankelijk van het karakter van de vereniging. Sommige verenigingen spelen de meer klassieke stukken, anderen houden meer van experimenteel. Het kan een uitdaging zijn om een eigen productie te maken, al dan niet door middel van improvisatie of een eigen tekstschrijver. Maar veelal wordt er gekozen voor een bestaand stuk. Houd dan wel rekening mee met de [auteursrechten](#). Voor het kiezen van een stuk op bijvoorbeeld genre, aantal spelers, duur van het stuk etc. biedt de [Toneelcentrale](#) goede informatie.

13. Mag ik ingrijpen in een toneeltekst, een titel wijzigen, een prozatekst bewerken voor toneel?

Nee. Toneelteksten vallen, net als overige publicaties, onder [het auteursrecht](#). (Tenzij de auteur er nadrukkelijk vanaf ziet, en dat vermeldt. Of het stuk meer dan 70 jaar oud is, dan vervalt namelijk het copyright).

U moet er vanuit gaan dat in de meeste gevallen rechten moeten worden betaald voor het opvoeren van een stuk. U kunt hiervoor en voor meer informatie terecht bij het [Internationaal Bureau voor Opvoeringsrechten](#) (IBvA). Ook bij toneeluitgeverijen kunt u vaak terecht voor eventuele vragen. Het LKCA heeft een lijst met van de uitgeverijen in Nederland en Vlaanderen.

Ook is het van belang om te kijken of er op een stuk een (tijdelijk) opvoeringsverbod rust. Dat kan bijvoorbeeld zo zijn als een beroepsgezelschap het stuk op dat moment speelt. Wilt u een stuk van een nog levende auteur bewerken, dan is het raadzaam om contact met hem/haar daarover op te nemen. Ook bij stukken van reeds overleden auteurs kan het zijn dat er voor de rechten voor het werk moeten worden betaald.

[Stappenplan toneelrechten aanvragen](#)

14. Leden

Een vereniging heeft leden, een stichting niet. Dit laatste is bij wet geregeld. Hebben bepaalde personen binnen een stichting een rol die op dat van een lid lijkt, dan overtreedt de stichting de wet. Daarnaast is een vereniging in de praktijk democratischer dan een stichting. Een vereniging moet een [Algemene Ledenvergadering](#) hebben. Een stichting is om deze reden doorgaans slagvaardiger dan een vereniging.

Stichtingsbestuurders worden door het bestuur gekozen. Bij een vereniging benoemen de leden een bestuur dat verantwoording aan hen aflegt. Een stichting heeft geen leden die het bestuur controleren en hoeft zich niet bij een algemene ledenvergadering te verantwoorden. Wel zijn er andere betrokkenen zoals donateurs of subsidieverstrekkers die graag willen weten wat er met hun geld gebeurt.

Toneelverenigingen variëren in grootte. Om voor subsidie in aanmerking te komen, moet een vereniging minimaal tien betalende leden hebben. Leden werven kan soms een probleem zijn, mede door o.a. het verloop. Ook hierbij is het van belang uw vereniging zichtbaar te maken voor zoveel mogelijk mensen. Ook dit is heel goed mogelijk via de website van CultuurSchakel.